

Cyprian Norwid

A lengyel zsidók

*Európa szívében, komoly Zsidó Nemzet,
olyan vagy, mint széttört ős szobra Keletnek,
melynek szanaszét szórt minden töredékén
örök hieroglif titkos jele látszik –
S valahányszor meglát fenyesői mélyén
az északi ember, feléje sugárzik
visszfénye hazádnak, mely a kék lazúrban
úgy fürdött, mint Mózes a nílusi árban.
„Nagy, ki oly magasról ilyen mélyre hulltan
úgy hallgat, ahogy ti” – gondolja magában.*

*Mi, a hideg Észak fakó hajú népe,
mi, havas felhői világ hajnalának,
kabbalák határán túl, a magas égre,
egek szentélyére pillantani bátrak;
mint Hágár fiai, ország lényegében,
mint Sára fiai, az apák művében –
mi egészen másképp, mi előbb, mint mások,
s nem a kétség karma közül néztünk rátok:
veletek ha címert osztott a nemesség,
együtt vállaltátok őszinte keresztjét.*

*Mígnem a történet, noha lényegében
erő s rendezettség, zűrzavarnak tűnik,
testamentommá lesz, amelynek az égben
magasztos arkangyal olvassa betűit: –
Makkabeust rémült torpanásban újra
a lengyellel látja a varsói utca;
s bár a tehetősebb népek neki részül
nem a halál és kín keresztjeit adták,
hanem ami csillog: inkább tárta végül
Dávidként magába fegyvertelen karját.*

*Tisztelünk azokban, ó, te komoly nemzet,
akiket a cserkesz, orkán nem ijesztett,
s lovagként, szívünknek se kímélve vérét,
Mózesük Istenét velünk együtt védtek,
s intve a magasból, történelmi bástyák,
a vadra rivalltak: „Íme, kitarottam!
A lobogót nézem, nem a népek számát –
te még semmi voltál, mikor én már szoptam;
régebről ismerlek! – Átkozom zabládat!
Nyáj nélküli pásztor, én már lovon látlak.”*

RÓNAY GYÖRGY FORDÍTÁSA

Cyprian Kamil Norwið (1821–1885) híres versének ihlető forrása az az 1861 kora tavaszán kirobbant tüntetéssorozat, amely mintegy bevezetője volt az 1863–64-es szabadságharcnak. Varsó zsidó lakossága is nagy számban vett részt a fővárosi demonstrációkon. Az 1861. április 8-án a Vár téren tartott tüntetést a kozákok különösen véres kegyetlenséggel verték szét. A sortüzeknek és a szablyáknak többen áldozatul estek. A halottak között Michal Landa zsidó gimnaziista volt a legfiatalabb, aki mielőtt megölték, felragadta a halálos sebet kapott Karol Nowakowski kezéből a kibulló keresztet. Berek Joselewicz mellett ő a lengyeliséggel való hazafias szolidaritásvállalás másik XIX. századi jelképe.

Norwið, a lengyel irodalom magányos óriása a lengyel társadalom korszerű átalakításában látta a megmaradás zálogát. E folyamatba elengedhetetlennek tartotta a lengyel zsidóság bekapcsolását.

